



## Brunavarnir Árnessýslu

Árvegi 1  
800 Selfoss  
4800900  
petur@babubabuu.is

Selfossi 28.08. 2024  
-----PP/Stjórn BA-----

Svar stjórnar Brunavarna Árnessýslu við erindi frá sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps til stjórnar Brunavarna Árnessýslu er varðar kostnaðarskiptingu aðildarsveitarfélaganna dagsett 3. júlí 2024.

Þegar starfsemi slökkviliða er skoðuð og kostnaður við rekstur þeirra, er nauðsynlegt að hafa til hliðsjónar þann laga- og reglugerða ramma sem settur er varðandi málaflokkinn til að átta sig á eðli og umfangi starfseminnar. Í lögum um brunavarnir nr. 75 frá árinu 2000 er fjallað um markmið laganna sem er að vernda líf og heilsu manna, eignir og umhverfi með því að tryggja fullnægjandi eldvarnir, forvarnir og viðbúnað við eldsvoðum og mengunaróhöppum á landi. Einnig er þar sérstaklega tekið fram að lögin gildi um eldvarnir og slökkvistörf vegna eldsvoða og viðbúnað við mengunaróhöppum á landi sem og björgun á fastklemmdu fólki úr mannvirkjum og farartækjum með sérhæfðum björgunarbúnaði.

Í lögnum er tekið fram að eldvarnaeftirlit sveitarfélaga sé sú starfsemi slökkviliðs sem hefur eftirlit með því að framfylgt sé ákvæðum laga og reglna um brunavarnir. Nánar er fjallað um eldvarnir og eldvarnaeftirlit í reglugerð nr. 723 frá árinu 2017 og um skoðunarskyldu eldvarnaeftirlitsins með mannvirkjum, lóðum og starfsemi þar sem eldhætta getur skapast og ógnað lífi, heilsu, umhverfi og eignum.

Í reglugerð um starfsemi slökkviliða nr. 747 frá árinu 2018 er fjallað betur um lögboðin verkefni slökkviliða sem eru:

1. Vatnsöflun og slökkvistarf utanhúss.
2. Slökkvistarf innanhúss og reykköfun.
3. Viðbrögð við mengunar- og eiturefnaslysum, eiturefnaköfun.
4. Björgun á fastklemmdu fólki úr mannvirkjum og farartækjum.
5. Eldvarnir og forvarnir, þ.m.t. eftirlit með einkabrunavörnum, sbr. reglugerð um eldvarnir og eldvarnaeftirlit.

Í sömu reglugerð er fjallað um hvernig mönnun slökkviliða skal háttað að lágmarki. Þegar starfssvæði slökkviliðs hefur náð ákveðnum fjölda íbúa þarf að færa slökkvilið frá því að vera einungis mannað hlutastarfandi mönnum upp í að vera mannað mönnum í

dagvinnu og hlutastarfi og síðan á sólarhringsvöktum allt eftir fjölda íbúa á starfssvæðinu.

Í reglugerð nr. 1246 frá árinu 2022 um Brunamálastólann er kveðið á um menntun slökkviliðamanna og flokkast hún í eftirfarandi:

1. Grunn nám slökkviliðsmanna.
  - a. Utan- og innanhúss slökkvistarf og reykköfun.
  - b. Björgun á fastklemmdu fólki úr mannvirkjum og farartækjum.
  - c. Viðbrögð við mengunar- og eitufefnaslysum.
2. Framhaldsnám slökkviliðsmanna.
  - a. Fyrir stjórnendur slökkviliða og slökkviliðsmenn sem sinna slökkvistarfi að aðalstarfi.
3. Nám Eldvarnaeftirlitsmanna.
  - a. Eldvarnaeftirlitsmaður 1
    - i. Grunn nám fyrir eldvarnaeftirlitsmenn þannig að þeir geti unnið við almennt eldvarnaeftirlit.
  - b. Eldvarnaeftirlitsmaður 2
    - i. Framhaldsnám fyrir eldvarnaeftirlitsmenn þannig að þeir geti starfað sjálfstætt að sérhæfðu eldvarnaeftirliti svo sem að annast lokaúttektir. Áður en námið er hafið skal viðkomandi hafa lokið fyrsta hluta.
  - c. Eldvarnaeftirlitsmaður 3
    - i. Framhaldsnám fyrir þá sem stjórna og bera ábyrgð á eldvarnaeftirliti sveitarfélaganna. Áður en námið er hafið skal viðkomandi hafa lokið fyrsta og öðrum hluta.
4. Nám stjórnenda á vettvangi.
5. Nám slökkviliðsstjóra og varaslökkviliðsstjóra.
6. Endurmenntun.

Reykköfun flokkast sem hættulegt starf og er um hana sérstök reglugerð nr. 1088 frá árinu 2013. Þeirri reglugerð fylgja afar strangar kvaðir til þess að tryggja öryggi þeirra er framkvæma þessi hættulegu störf. Þessar kvaðir eru kostnaðarsamar.

Til þess að uppfylla ákvæði laga og reglna um málaflokkinn má glögglega sjá að kostnaður við útköll er einungis hluti af þeim kostnaði sem fellur til við rekstur slökkviliða.

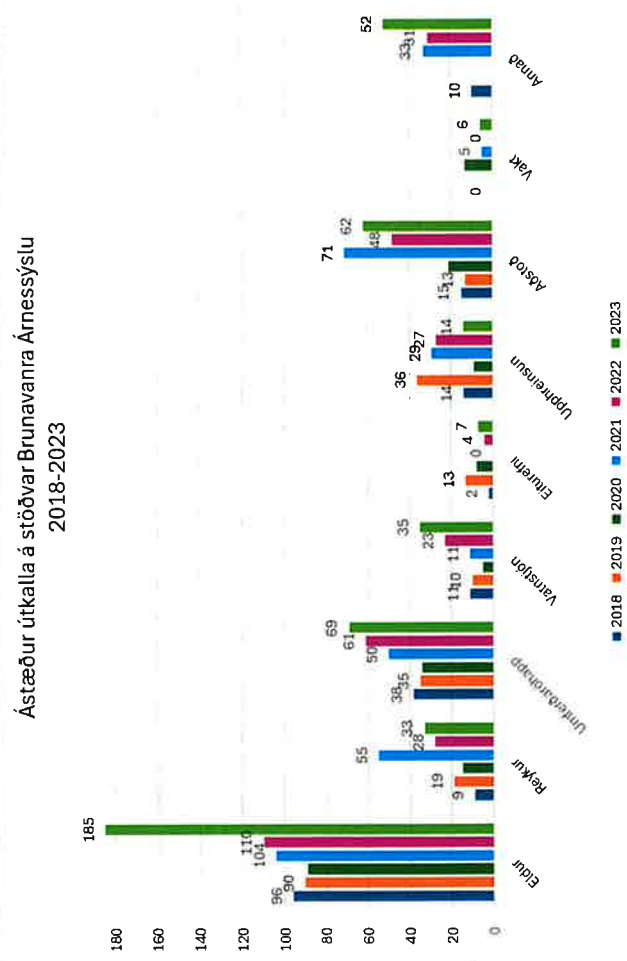
Í fylgiskjali 1 má finna upplýsandi greinar, með tilliti til kostnaðar, úr nokkrum af þeim lögum og reglugerðum sem að málaflokknum lúta. Vefslóðir á lögum og reglugerðirnar má einnig finna þar, þannig að hægt sé að lesa efnið í heild sinni.

Í erindi frá sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps til stjórnar Brunavarna Árnessýslu er varðar kostnaðarskiptingu aðildarsveitarfélaganna, var vísað í spurningu oddvita sveitarfélagsins til slökkviliðsstjóra sem borin var fram á vofundi Héraðsnefðar Árnésinga bs, haldin á Flúðum 9. apríl 2024, um „hversu mikill hluti af starfsemi Brunavarna Árnessýslu færi í brunavarnir og hversu mikill hluti færi í önnur verkefni eins og slys o.fl“.

Munnlegt svar slökkviliðsstjóra var byggt á tilfinningu þar sem ekki voru gögn á staðnum sem hægt var að rýna í tímann. Var það skilningur slökkviliðsstjóra að spurt væri um hlutfall útkalla slökkviliðsins tengdum eldi og svo önnur útköll og hvaðst hann telja það skiptingin í útköllum væri um það bil 40% vegna bruna og önnur útköll 60%.

Það ber að hafa í huga að hugtakið brunavarnir er ansi víðtækt og á það við um allt í starfsemi slökkviliða er lítur að brunavörnum þar með talið eldvarnaeftirlit, menntun og þjálfun slökkviliðsmanna, forvarnafræðsla til almennings og svo framvegis.

Hér fyrir neðan birtast myndir sem sýna fjölda og skiptingu útkalla eftir verkefnum sem berast á starfsstöðvar Brunavarna Árnessýslu. Útköll á starfsstöðvar BÁ endurspegla ekki endilega fjölda þeirra vettvanga sem unnið er á þar sem í mörgum tilfellum eru fleiri en ein starfstöð boðuð á vettvang til þess að leysa verkefnið. Allt eftir umfangi og eðli verkefnisins.



Mynd 1. Fjöldi útkalla á stöðvar Brunavarna Árnessýslu eftir flokkun verkefna á árunum 2018 - 2023.

Ástæður útkalla	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eldur	96	90	89	104	110	185
Reykur	9	19	15	55	28	33
Umferðaróhapp	38	35	34	50	61	69
Vatnstjón	11	10	5	11	23	35
Eiturefni	2	13	8	0	4	7
Upphreinsun	14	36	9	29	27	14
Aðstoð	15	13	21	71	48	62
Vakt	0	0	13	5	0	6
Annað	10	0	0	33	31	52
Samtals	195	216	194	358	332	463

Mynd 2. Fjöldi útkalla á stöðvar Brunavarna Árnæssýslu eftir flokkun verkefna á árunum 2018 - 2023.

Ástæður útkalla á stöðvar BÁ	2108	2019	2020	2021	2022	2023
Eldur	96	90	89	104	110	185
Reykur	9	19	15	55	28	33
Umferðaróhapp	38	35	34	50	61	69
Vatnstjón	11	10	5	11	23	35
Eiturefni	2	13	8	0	4	7
Upphreinsun	14	36	9	29	27	14
Aðstoð	15	13	21	71	48	62
Vakt	0	0	13	5	0	6
Annað	10	0	0	33	31	52
Samtals	99	126	105	254	222	278

Eldur	49%	42%	46%	29%	33%	40%
Allt annað en eldur	51%	58%	54%	71%	67%	60%

Umferðaróhopp ein og sér

	19%	16%	18%	14%	18%	15%
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Mynd 3. Prósentuleg skipting verkefna Brunavarna Árnæssýslu þar sem útköll á stöðvar BÁ eru borin eru saman á árunum 20218 - 2023. Hlutfall útkalla er tengjast eldi eru borin saman við öll önnur útköll liðsins og hlutfalla útkalla á stöðvar tengdum umferðaróhoppum ein og sér.

Ástæður útkalla	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eldur	49,2%	41,7%	45,9%	29,1%	33,1%	40,0%
Reykur	4,6%	8,8%	7,7%	15,4%	8,4%	7,1%
Umferðaróhapp	19,5%	16,2%	17,5%	14,0%	18,4%	14,9%
Vatnstjón	5,6%	4,6%	2,6%	3,1%	6,9%	7,6%
Eiturefni	1,0%	6,0%	4,1%	0,0%	1,2%	1,5%
Upphreinsun	7,2%	16,7%	4,6%	8,1%	8,1%	3,0%
Aðstoð	7,7%	6,0%	10,8%	19,8%	14,5%	13,4%
Vakt	0,0%	0,0%	6,7%	1,4%	0,0%	1,3%
Annað	5,1%	0,0%	0,0%	9,2%	9,3%	11,2%
Samtals	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Mynd 4. Prósentulegt hlutfall verkefna á stöðvar Brunavarna Árnæssýslu á árunum 2018 - 2023.

## Skýringar á liðunum aðstoð, annað og öryggisvakt:

Nokkur dæmi um "aðstoð" (Skýringar)

- Aðstoð við sjúkraflutninga, lögreglu, björgunarsveitir, önnur slökkvilið með t.d mannskapsbila.
- Aðstoð vegna eiddos í Grindavík, stjórnun í AST, stjórnun á vettvangi, vinna við gróðurelda, rýmingar heimila, flutningar á fólki, sérfræðiaðstoð vegna öryggis íbnaðarmanna, vinna við hraunkælingu ofl.
- Aðstoð vegna sérlega hættulegra aðstæðna t.d. heitt vatn, hrunhætta, fallhætta ofl.
- Aðstoð við borgara vegna ýmissa mála (fóstr hendi í niðurfalli, barn fast í reiðhjól, læstur úti á svölum osfv.).
- Aðstoð við að ná fólki úr þröngum eða lokuðum rýmum (lyftum, virkjanamannvirkjum, hrun ofan á einstaklinga ofl).
- Aðstoð við að ná látnu fólki úr erfiðum og hættulegum aðstæðum.
- Aðstoð við lögreglu með notkun hitamyndavéla.
- Aðstoð með stígabil (þakplötur, fólk í vanda, dýr í vanda ofl.)
- Aðstoð vegna vatnsflutninga við sérstakar aðstæður (td vegna bilana vatnsveitna).

Nokkur dæmi um "annað" (Skýringar)

- Brunaboðar í gangi og grunur um eld en engin á staðnum.
- Boð frá vatnsúðakerfi og grunur um vatnstjón en engin á staðnum.
- Leit að fólki (fólk sem fellur í ár/vatn/sjó, týnist af heimilum/stofnunum, grunur um sjálfsvígshættu ofl).

Nokkur dæmi um "öryggisvakt" (Skýringar)

- Öryggisvakt vegna bruna.
- Öryggisvakt vegna fólksfjöldi.
- Öryggisvakt vegna stórra bálkasta.
- Öryggisvakt vegna flugeldasýninga.

Vettvangur er þar sem atburður hefur gerst og aðstoðar er þörf. Vettvangar eru mjög mis stórir, flóknir og umfangsmiklir. Stundum er næganlegur styrkur að senda menn frá einungis einni starfsstöð í viðkomandi verkefni en oft á tíðum er sendur mannskapur og búnaður frá tveimur eða fleiri starfstöðvum til þess að leysa verkefnið. Er þá talað um útkall á stöðvar í tölfræði BÁ.

Hér fyrir neðan eru myndir af greiningu vettvanga (tilfella), vegna allra útkalla, greining eldútkalla, greining reykútkalla, umferðaóhappa og fjöldi bifreiða og greining bifreiðaflokka í umferðaróhöppum.

Einnig er þarna tafla sem sýnir fjölda einstaklinga sem aðstoðaðir hafa verið vegna umferðaslysa. Rétt er þó að taka fram að þær tölur eru líklega nokkuð hærri í raun.

### Ástæður útkalla, vettvangar BÁ

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eldur	67	66	52	69	78	107
Reykur	7	17	15	40	21	22
Umferðaróhapp	26	23	27	31	37	43
Vatnstjón	8	10	7	9	16	22
Eiturefni	1	0	5	0	4	5
Upphreinsun	14	11	5	16	17	9
Aðstoð	13	26	16	59	45	48
Vakt	0	0	0	4	0	3
Annað	10	12	13	24	22	35
<b>Samtals</b>	<b>146</b>	<b>165</b>	<b>140</b>	<b>252</b>	<b>240</b>	<b>294</b>

Mynd 5 Ástæður útkalla (vettvangar) BÁ. Vettvangur endurspeglar ekki útköll á stöðvar BÁ þar sem oft á tíðum eru sendur mannskapur og tæki frá fleiri en einni stöð á vettvang.

Fjöldi vettvanga vegna:

Eldútökalla

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Íbúðarhúsnæði / Sumarhús	13	16	8	5	13	19
Óleyfisíbúðir	2	0	0	1	0	0
Opinberar byggingar	5	10	3	6	7	10
Iónaðarhús	11	6	5	2	8	7
Landbúnaðarbyggingar	1	0	1	2	0	2
Gróðureldar	12	14	12	35	30	25
Eldur í bifreiðum	11	9	8	5	10	17
Annar eldur (brennur ofl)	12	11	15	13	10	27
	67	66	52	69	78	107

Mynd 6 Flokkar vettvanga vegna útkalla BÁ, á árunum 2018 – 2023 þar sem boðað hefur verið út vegna elds.

Fjöldi vettvanga vegna:

Reykutökalla

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Íbúðarhúsnæði / Sumarhús	2	6	4	15	5	7
Óleyfisíbúðir	0	0	0	0	0	0
Opinberar byggingar	1	1	3	7	5	3
Iónaðarhús	1	6	2	12	7	7
Landbúnaðarbyggingar	0	1	2	1	1	1
Reykur frá gróðri	2	2	3	3	3	3
Reykur frá bifreiðum	1	1	1	2	0	1
	7	17	15	40	21	22

Mynd 7 Flokkar vettvanga þar sem boðað hefur verið út vegna reyks.

Fjöldi vettvanga vegna umferðaóhappa

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	26	23	27	31	37	43

Mynd 8 Fjöldi vettvanga þar sem umferðaslys hafa orðið

Fjöldi farartækja í umferðaóhöppum

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fólksbifreið	38	27	23	34	41	45
Jepplingur	6	4	5	8	13	13
Jepþabifreið	1	3	2	4	4	5
Vörubifreið	6	1	7	4	5	7
Rúta	1	1	2	2	1	3
Vinnuvél	0	0	0	1	1	1
Annað	4	3	0	2	1	0
	56	39	39	55	66	74

Mynd 9 Fjöldi og flokkur farartækja á umferðaslysavettvöngum.

### Fjöldi einstaklinga í umferðaslysum

Ár	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fjöldi einstaklinga	64	81	67	138	143	174

*Mynd 10 fjöldi skráðra einstaklinga sem hafa verið í ökutækjum umferðaslysa. Gera má ráð fyrir að þeir séu nokkuð fleiri en skráðir eru.*

Erfitt er að skilgreina kostnað við brunavarnir á móti kostnaði við slysatíðni í umferð og hafa ber í huga að allt er þetta hluti af lagalegum skyldum slökkviliða. Kostnaður við brunavarnir er í raun allur kostnaður við rekstur BÍ þar sem reksturinn er byggður á lagalegum grunnri.

Kostnaður við hvert útkall getur eðlilega verið mjög misjafn þar sem eðli og umfang útkallanna er mjög mismunandi og mjög misjafnt er hversu marga slökkviliðsmenn þarf að kalla til verkefnisins. Ekki er síðan hægt að reikna laun einvörðungu við hvert útkall sem kostnað við verkefnið heldur þarf að taka inni heildarrekstur stofnunarinnar og deila honum niður á unnar stundir þar sem lagalegar kvaðir um þjálfun og tækjamál kalla á heilmikinn kostnað í aðdraganda þeirra verkefna sem leyst eru af hendi á vettvangi.

Kostnaður BÍ við flugvelli er sáralítill þar sem engin viðvera slökkviliðs er á flugvöllum í Árnessýslu. Slys eru fátíð í tengslum við flugvelli í sýslunni. Engu að síður eru slökkviliðsmenn þjálfaðir til þess að bregðast við slysum af þessu tagi en sú þjálfun fléttast oft saman við þjálfun vegna bílslysa þar sem björgunarklippum er beitt.

Ein höfn er á starfssvæði Brunavarna Árnessýslu og þjálfá slökkviliðsmenn slökkvitækni við eld í skipum. Kvikni eldur í skipi sem bundið er við bryggju er það á ábyrgð viðkomandi slökkviliðs en komi upp eldur á sjó er það á ábyrgð landhelgisgæslu. Varðandi mengunarmál hafna þá eru þau á ábyrgð viðkomandi hafnastjóra en mengun á landi er á ábyrgð viðkomandi slökkviliðs. Útköll á hafnarsvæðið í umdæmi BÍ eru fátíð. Á síðustu 14 árum hefur í þrígang komið upp eldur í skipum og eitt útkall vegna mengunarmála í flæðarmáli hafnarinnar.

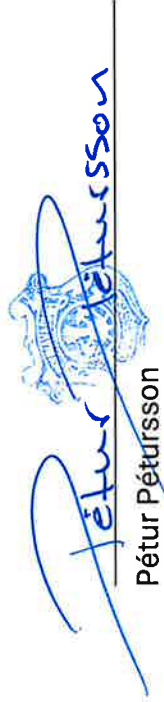
Verkefni tengd almannavörnum hafa verið nokkuð mörg á undanförunum árum. Oft á tíðum eru það hópslys tengd umferðinni en þar hafa slökkviliðin ríkur skildum að gegna.

Á síðustu tveimur árum hafa verið mörg verkefni tengd gosvirkni á Reykjanesi og hefur talsverður fjöldi slökkviliðsmanna BÍ tekið þátt í þeirri vinnu sem þar hefur þurft að framkvæma. Þessi vinna hefur öll verið greidd af almannavarnardeild Ríkisögreglustjóra.

Hér að ofan hefur verið leitast við að svara erindi er barst frá sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps til stjórnar Brunavarna Árnessýslu er varðar kostnaðarskiptingu aðildarfélaganna.

Meðfylgjandi svarbréfi þessu er fylgiskjal 1. þar sem finna má úrdrátt greina úr lögum og reglugerðum er tengjast málefnum. Í fylgiskjali 2. má finna erindi Skeiða- og Gnúpverjahrepps.

F.h stjórnar BÁ



Pétur Pétursson

Slökkviliðsstjóri Brunavarna Árnessýslu